

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

201 8 yil "26" 08

Ro'yhatga olindi: BD-5111800-2.04

201 8 - yil "18" 08

BOLALAR PSIXOLOGIYASI VA PSIXODIAGNOSTIKASI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar
Ta'lim sohasi:	110000 – Pedagogika
Ta'lim yo'nalishi:	5111800 – Maktabgacha ta'lim

TOSHKENT – 201 8

Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 201 8-yil "18" 08 dagi 4 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018-yil "25" 08 dagi 744-sonli buyrug'i bilan ma'qullangan fan dasturlarini tayanch oliy ta'lim muassasasi tomonidan tasdiqlashga rozilik berilgan.

Fan dasturi Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universitetida ishlab chiqildi.

Tuzuvchi:

N.G'amilova

– TDPU "Psixologiya" kafedrasi dotsenti,
psixologiya fanlari nomzodi

G.K.Alimova

– TDPU "Psixologiya" kafedrasi dotsent v/b

Taqrizchilar:

I.N.Aslonov-

Alisher Navoiy nomidagi O'zbek tili va adabiyoti universiteti, Pedagogika va psixologiya kafedrasi, psixologiya fanlari nomzodi

M.Saidova-

A.Avloniy nomidagi Xalq ta'limi tizimi

rahbari va mutaxassis xodimlarini

qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti katta o'qituvchisi

Fan dasturi Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti o'quv-uslubiy Kengashida tavsiya qilingan (2018-yil 28 08 dagi 11 -sonli bayonnoma).

I. O'quv fanining dolzarbligi oily kasbiy ta'limdagi o'rni

Bola psixik taraqqiyotining qonuniyatini o'rganadi. Bu fan orqali bola ruhiy rivojlanishning ichki sabablariga yondashishning nazariyalari ko'rib chiqiladi.

Chaqaloqlik va go'daklik davrining psixologik xususiyatlari ilk bolalik davrining psixik o'sishi "Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi" fani orqali maktabgacha tarbiya muassasalaridagi bolalarning psixologik rivojlanishining taraqqiyotiga doir nazariy va amaliy bilimlar majmuasini berish imkonini beradi.

II. O'quv fanining maqsadi va vazifasi

Fanni o'qitishdan maqsad talabalarga bolalar psixologiyasi fanining predmeti, fanning shakllanish tarixi, maktabgacha yosh davrining muhim xususiyatlari, bilish jarayonlari, bolaning rivojlanishida faoliyatning o'rni bo'yicha dastlabki bilim va ko'nikma va malakalarni berish imkoniyatini beradi.

Fanning vazifasi talabalarga bola shaxsining psixologik jismoniy rivojlanishi bilimlar majmuasini berish orqali shaxsga doir amaliy ko'nikmalarni hosil qilishdir

"Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi" o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

– bolalarni maktabga tayyorlashning psixologik asoslari, maktabgacha yosh davrining o'ziga xos xususiyatlari, ilk bolalik, maktabgacha tarbiya yoshidagi, kichik maktab yoshidagi bolalar psixologiyasi, psixodiagnostik tekshiruv bosqichlari, psixodiagnostikaning yoshga oid jihatlari, ta'lim-tarbiya jarayonida bola taraqqiyotiga ta'sir etuvchi omillar va bola taraqqiyotini psixodiagnostika qilishning o'ziga xos tomonlari, psixodiagnostik metod va metodikalar *bilimga*;

– talaba bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi fanning predmeti, nazariy asoslari, psixodiagnostik metodikalar va psixodiagnostik tekshiruvlarga qo'yiladigan talablar, validlik, ishonchlilik, to'plam reprezentativligi, bilish jarayonlari, intellekt qobiliyatlar, shaxs, shaxslararo munosabatlar psixodiagnostikasiga oid metodikalar, bolalarning yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda ota-ona va tarbiyachilarga psixologik maslahat berishni *ko'nikma*;

– psixologik tashxis o'tkazish, psixodiagnostik metodikalarni tanlash va o'tkazish, bilish jarayonlari, intellekt qobiliyat, shaxs, shaxslararo munosabatlar psixodiagnostikasi va proektiv metodikalarni qo'llash, bolalarning ota-onalari va tarbiyachilar bilan psixologik maslahat ishlarini tashkillashtirish *malakasiga ega bo'lishi kerak*.

1-Modul. Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi faniga kirish

1-Mavzu: Bolalar psixologiyasi o'quv fani sifatida

Bolalar psixologiyasi fanining predmeti, maqsadi va vazifalari. Fanning asosiy kategoriyalari. Bolalar psixologiyasi fanining fanlararo aloqasi. Bolalar psixologiyasi: nazariya va amaliyot. Bolalar psixologiyasi fanining metodlari.

Bola psixikasining o'rganish prinsiplari. Psixologik tadqiqot o'tkazish shakllari
Bolalar psixologiyasining asosiy va yordamchi metodlari.

2-Mavzu: Bolalar psixologiyasi muammolarining o'rganilishi

L.S.Vigotskiyning madaniy-tarixiy konsepsiyasi. A.N. Leontevning faoliyat nazariyasi. V.N. Myasishchevning munosabatlar psixologiyasida bola psixik taraqqiyoti qonuniyatlarining yoritilishi.

2-Modul. Maktabgacha tarbiya yoshida shaxs kamoloti 3-Mavzu: Chaqaloqlik va go'daklik davrining psixologik xususiyatlari

Chaqaloqlik davrida jismoniy rivojlanish. Chaqaloqlik davrida psixologik rivojlanish xususiyatlari. Sensor, perseptiv hamda kognitiv rivojlanish. Predmetlar bilan o'ynash, his-tuyg'uning o'sishi yoki jonlanishi. Go'daklik davrining psixologik xususiyatlari. Go'dak va muloqot, go'daklik davrida nutqning vujudga kelishi, kognitiv va perseptiv jarayonlarning rivojlanishidagi shart-sharoitlar.

4-Mavzu: Ilk bolalik davri

Ilk bolalik davrida fiziologik va jismoniy rivojlanish, harakat malakalari, kognitiv jarayonlar va nutqning rivojlanishi. Bola tafakkurida egosentirizmning yuzaga kelishi. Predmetli harakat faoliyatining rivojlanishi. Ilk bolalik davrida nutqning o'sishi. Aqliy rivojlanish. Ilk bolalik davrida o'z-o'zini anglash.

5-Mavzu: Maktabgacha tarbiya yosh davri

Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalar o'sishining umumiy shart-sharoitlari. O'yin - maktabgacha tarbiya yoshida yetakchi faoliyat sifatida. O'yin faoliyati nazariyalari. Maktabgacha tarbiya yoshida mehnat faoliyatining xususiyatlari. Maktabgacha tarbiya yoshi davrida o'quv faoliyati. Maktabgacha tarbiya yoshida bilish jarayonlari. Bog'cha yoshidagi bolalar nutqning kommunikativ vosita sifatida rivojlanishi. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bola shaxsining rivojlanishi. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda oliy hislarning rivojlanishi. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarda irodaviy faoliyatning tarkib topishi. Maktabga psixologik tayyorgarlik

IV. Seminar va amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.
Seminar mashg'ulotlarida talabarlarda bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikaga doir bilim, ko'nikma va malakalar hosil qilinadi.

1. Bolalar psixologiyasi o'quv fani sifatida
2. Bolalar psixologiyasi muammolarining o'rganilishi
3. Chaqaloqlik va go'daklik davrining psixologik xususiyatlari
4. Ilk bolalik davri
5. Maktabgacha tarbiya yosh davri

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

Talaba mustaqil ta'limni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini

hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari va mavzularini o'rganish;

- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;

- maxsus adabiyotlar bo'yicha fan bo'limlari yoki mavzulari ustida ishlash; masofaviy ta'lim.

Talabaga mustaqil ta'limning mavzulari beriladi, bu mavzular bo'yicha egallanishi kerak bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalar, muddati va topshirish shakli aytiladi. Ko'rsatilgan muddatda nazariy material konsepti, referati ko'riladi, test yoki savol-javob o'tkaziladi.

Tavsiya etiladigan amaliy mashg'ulot mavzulari:

1. Fanning asosiy kategoriyalari
2. Bolalar psixologiyasi fanining predmeti, vazifalari
3. Bolalar psixologiyasi: nazariya va amaliyot.
4. Bola psixikasini o'rganish prinsiplari.
5. Psixologik tadqiqot shakllari.
6. Bolalar psixologiyasining asosiy va yordamchi metodlari.
7. L.S.Vigotskiyning madaniy tarixiy konsepsiyasi
8. A.N.Leontevning faoliyat nazariyasi
9. V.N.Myasishchevning munosabatlar psixologiyasida bola psixik taraqqiyoti qonuniyatlarining yoritilishi.
10. Chaqaloqlik davrining psixologik xususiyatlari.
11. Go'daklik davrining psixologik xususiyatlari
12. Yurishni o'rganish va uning bola rivojlanishiga tasiri.
13. Predmetli faoliyat ilk bolalik davrida yetakchi faoliyat sifatida.
14. O'yin - bog'cha yoshida yetakchi faoliyat sifatida.
15. O'yin faoliyati nazariyasi.
16. Bog'cha yoshida mehnat faoliyatining xususiyatlari.
17. Bog'cha yoshidagi bolalarning kattalar mehnatiga munosabati.
18. Bola sezgisi asosiy turlarining rivojlanishi.
19. Bolalarda diqqatning rivojlanishi.
20. Iroda rivojlanishining asosiy aspektlari.
21. Bolada bilish qobiliyatlarini rivojlanishi.
22. Amaliy qobiliyatlarining rivojlanishi.
23. Maxsus qobiliyatlarini rivojlanishi.
24. Ilk bolalik davrida aqliy o'sish.
25. Ilk bolalik davrida so'z va predmetlar o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlash.
26. Ilk bolalik davrida nutq grammatikasiga doir tadqiqotlar.
27. Uch yoshli bolalarning psixologik xususiyatlari.
28. Maktabgacha tarbiya yoshiga doir tadqiqotlar.
29. Maktabgacha tarbiya yoshida kattalar bilan munosabat.
30. Maktabgacha tarbiya yoshidagi inqiroz
31. Maktabgacha tarbiya yoshida motivlarning paydo bo'lishi
32. Maktabgacha tarbiya yoshida nutqning rivojlanishi
33. Maktabgacha tarbiya yoshida rolli o'yinlar

VI. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar.

1. G'oziyev E. Ontogenez psixologiyasi. Toshkent, Noshir, T 2010.
2. Do'st Muhammadova Sh.A., Z.T. Nishonova, S.X. Jalilova, Sh.T. Karimova, Sh.T. Alimbayeva "Yosh davrlari va pedagogik psixologiya" Toshkent Fan va texnologiyalar Markazining bosmaxonasi. 2013.
3. Davletshin M.G. va boshqalar «Yosh davrlari va pedagogik psixologiya» T. TDPU, 2004 yil.
4. Shtern A.S. «Vvedenie v psixologii» M.: Akademiya Spb 2002.
5. David G. Myers "Psychology". NY, 2010. WORTH PUBLISHERS.
6. Abramova G.S. «Vozrastnaya psixologiya»: Uchebnoe posobie dlya studentov vuzov.-M., "Izd-vo" 2001.- 621s.
7. Krisko V.G. «Psixologiya i pedagogika» M.: Xarvest – AST 2000.
8. Zimnyaya I.A. «Pedagogicheskaya psixologiya»: Uchebnik dlya vuzov. – M., "Izd-vo" 2002.-384s.
9. Rean A.A., Bordovskaya N., Rozum S. «Psixologiya i pedagogika» SPb.: Piter 2007.
10. Ye.E. Sapogova Psixologiya razvitiya cheloveka Aspekt Press 2005 g

Qo'shimcha adabiyotlar

11. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy taxlil qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatini kundalik qoidasi bo'lishi kerak O'zbekiston Respublikasi Vazirlar maxkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollari bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi //Xalq so'zi gazetasi 2017 yil 16 yanvar №11.
12. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. "O'zbekiston" 2016.
13. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga qo'ramiz. "O'zbekiston" 2017
14. O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev 2017—2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakat strategiyasi. 7 yanvar 2017 yil.
15. Psychology as the Behaviorist Views it John B. Watson (1913) First published in Psychological Review, 20, 158-177.
16. Michael W. Eysenck, Mark T. Keane Cognitive psychology. Psychology press USA, 2005 130 bet.
17. J.A. Groeger, Memory and Remembering (1997).
18. Martinskoy T.D. "Detskaya prakticheskaya psixologiya" Pod red.-M., "Izd-vo" 2000.-255s.
19. Peters V.A., "Pedagogicheskaya psixologiya (v voprosax i otvetax)" M. "Izd-vo" 2000.
20. Xrestomatiya, "Psixologiya zrelosti" M. Samara. Gumanitarniy nauk, 2003.

Izoh: Qo'shimcha adabiyotlar boshqa ilmiy kutubxonalarda mavjud.

Internet saytlari

21. www.tdpu.uz
22. www.pedagog.uz
23. www.ziyounet.uz
24. www.edu.uz

Izoh: qo'shimcha adabiyotlar boshqa axborot-resurs markazlarida mavjud.